

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
DMO/Wmo-2758292			
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief
Voortgangsrapportage Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)		2	

1. Inleiding

Tijdens het Algemeen Overleg van 31 oktober 2006 over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is toegezegd dat de Tweede Kamer de eerste tijd regelmatig zal worden geïnformeerd over de in- en uitvoering van de Wmo. Hierbij stuur ik u de eerste voortgangsrapportage Wmo.

De Wmo is op 1 januari 2007 in werking getreden. De gemeenten (en hun partners) zijn voortvarend met de Wmo aan de slag gegaan. De eerste resultaten die ik in deze rapportage presenteer, laten zien dat de invoering redelijk soepel en zonder grote problemen voor de burger is verlopen. Dit neemt niet weg dat ik de nodige signalen heb ontvangen over mogelijke ontslagen in de thuiszorg en problemen bij de aanbesteding van de hulp bij het huishouden. Ik neem deze signalen serieus en zal in deze rapportage dan ook nadrukkelijk op die punten ingaan. In dat kader geef ik tevens antwoord op de door uw Kamer gestelde vragen in de brief d.d. 9 maart 2007 (kenmerk VWS-07-103) met betrekking tot de brief van Actiz d.d. 1 februari 2007 (inclusief de reactie van de VNG daarop), en de noodsignalen van de vakbonden over de (dreigende) ontslagen in de thuiszorg. Ook komen in deze voortgangsrapportage punten terug die worden genoemd in het verslag "WMO in uitvoering" van de Socialistische Partij.

Voordat ik in ga op "de eerste maanden Wmo" en de zojuist genoemde signalen, wil ik graag uiteenzetten wat ik de komende jaren met de Wmo wil bereiken.

2. Wat staat er op de Wmo agenda?

De Wmo is een participatiewet. De wet wil er toe bijdragen dat alle burgers kunnen participeren in de samenleving. Het zal duidelijk zijn dat het onderbrengen van de hulp bij het huishouden in de Wmo slechts één van de maatregelen is om de participatie te bevorderen.

Om tot actief burgerschap te komen, is veel meer nodig dan dat. De Wmo moet mensen in staat stellen om verbindingen aan te gaan met elkaar. Natuurlijk is zolang mogelijk

Blad

2

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

zelfstandig kunnen leven voor elke Nederlander een belangrijke wens. Dan gaat het om zelfredzaamheid. Daartoe moet, behalve door individuele voorzieningen, bijvoorbeeld ook geïnvesteerd worden in het generatiebestendig maken van wijken. Gemeenten hebben zo, samen met woningcorporaties, welzijns- en zorginstellingen een taak in het realiseren van servicepunten wonen en zorg in wijken. Dat is een soort basis infrastructuur. Maar het gaat er óók om dat dit kan in een buurt die leefbaar is, waarin men zich geborgen weet. In een buurt waar je met elkaar betrokken bent. En, waarin eigen initiatieven van bewoners gestimuleerd worden. Ik denk hierbij ook aan de bijdrage die sportverenigingen kunnen leveren aan de sociale samenhang in de wijk, aan participatie, emancipatie en integratie van de lokale bevolking. Zoals ook in het Coalitieakkoord staat beschreven, worden de kracht en kwaliteit van de samenleving bepaald door onderlinge betrokkenheid. Juist op kleinere schaal liggen tal van kansen. Daarom wil ik de komende jaren met de Wmo op lokaal niveau de emancipatie van álle burgers blijven stimuleren.

Actieve burgers kunnen heel veel zelf, ontplooiën zich op eigen kracht. Zij kunnen zelf vorm geven aan hun leven, hun wijk of buurt. Daar komt de verbinding als het ware op eigen kracht tot stand.

Maar er zijn ook mensen die een duwtje in de rug nodig hebben. Juist dat zetje extra van de overheid stelt ook hen in staat om mee te doen in de samenleving.

En er zijn tot slot mensen waarvoor de overheid zich extra wil inspannen, mensen die meer nodig hebben dan dat duwtje in de rug, mensen waarvoor de overheid heel veel organiseert, opdat ook deze groep van kwetsbare burgers een plek in de samenleving vindt.

De gemeente Sneek stimuleert buurtbewoners om elkaar beter te leren kennen. Elke straat, wijk of buurt die een ontmoetingsactiviteit organiseert, kan rekenen op een extraatje van €125 euro uit de kas van de gemeente. Al meer dan 25 straten hebben zich opgegeven voor de subsidie uit het project "Effe Buurten". De meeste buurtbewoners gebruiken het geld om een straatbarbecue te organiseren. De gemeente hoopt dat burens elkaar op deze manier beter leren kennen en dat mensen zich daardoor meer met elkaar verbonden voelen.

De Wmo is een wet die ondersteuning wil bieden voor burgers. Burgers met problemen worden verzorgd. Dat kan in veel gevallen het juiste antwoord zijn. Maar in andere gevallen ook niet.

Ik wil met de Wmo de nadruk leggen op verbinden. Emancipatie draagt er toe bij dat mensen zich met elkaar kunnen verbinden. Op die manier ontstaan er sociale verbanden. De Wmo richt zich op het ontwikkelen van die sociale verbanden, verbetert ze en houdt ze in stand. Vanuit die gedachte wil ik ook extra investeren in mantelzorg en vrijwillige inzet. Hun inzet is een belangrijk fundament van de verbindingsstaat.

In de zomer verschijnt er dagelijks een terrasje op onverwachte plekken in de Amsterdamse deelgemeente Oost/Watergraafsmeer. Vrijwilligers van het initiatief 'Bakkie in de Buurt' rijden met een oude bakkerswagen door het stadsdeel, laden een instant terrasje uit en pakken het terras anderhalf uur later weer in. Mannen, vrouwen, oud, jong van alle nationaliteiten en religies gingen bij elkaar aan tafel zitten. Sommigen kennen elkaar al jaren van gezicht. Er wordt gewerkt met een vaste pool van vrijwilligers en zo nu en dan maken organisaties uit de buurt ook gebruik van het Bakkie. Zoals een moedergroep, een organisatie voor Marokkaanse vrouwen of het woonzorgcentrum. Het stadsdeel Oost/Watergraafsmeer geeft een subsidie. Verder zijn er veel ondernemers en bedrijven uit het stadsdeel die iets voor het project doen. Bakkers sponsoren met gratis versnaperingen; andere ondernemers deden het serviesgoed cadeau. Studenten van de opleiding voor automonteurs knappen het bestelbusje regelmatig op.

Voor het bevorderen én ondersteunen van vrijwilligerswerk zijn gemeenten - op basis van de Wmo - en de betrokken sectoren allereerst zelf verantwoordelijk. Maatschappelijke stages, die jongeren tijdens hun schooltijd zullen gaan volgen, kunnen daar ook een belangrijke bijdrage aan leveren.

Gemeente Purmerend kent verschillende groepen jongeren tussen de negen en dertien jaar die zonder hulp wel eens zouden kunnen ontsporen. "Maatjes" houden Purmerendse jongeren op het goede spoor. Daarom grijpt de gemeente in voordat de problemen verergeren. Het TAKE2-maatjesproject voorkomt een negatieve spiraal en helpt het tij te keren. Tieners met sluimerende problemen worden gekoppeld aan een maatje dat enkele jaren ouder is. Er zijn ook afspraken gemaakt met scholen in Purmerend zodat maatjes studiepunten kunnen krijgen.

Op 1 januari van dit jaar ging de Wmo van start. De gemeenten zijn vanaf die datum niet alleen verantwoordelijk voor de hulp bij het huishouden, nee minstens zo belangrijk: de gemeenten zijn aan de slag gegaan met het opstellen van de beleidsplannen Wmo voor de komende jaren.

Het zijn als vanzelfsprekend de gemeenten zelf die de inhoud van de beleidsplannen gaan bepalen. Maar ook op dit punt is de Wmo verbindend. De Wmo schrijft immers voor dat de plannen interactief, in samenspraak met de burgers en de cliëntorganisaties tot stand moeten komen. Ik vind het dan ook heel goed dat de beide stimuleringsprogramma's rondom de versterking van de cliëntparticipatie op lokaal niveau op gang komen. Hier wordt door het Platform GGZ en Zorgbelang Nederland goed werk verricht.

In gemeenten functioneert inmiddels een Wmo-raad. Voor deze raden (en dus ook voor de gemeenten) is 2007 het jaar van de waarheid. Zal het inderdaad lukken om met elkaar tot evenwichtige beleidsplannen te komen? Samen met de VNG zal ik dat proces via het implementatiebureau volgen en ondersteunen. Die ondersteuning krijgt concreet vorm door het aanreiken van informatie per prestatieveld. Welke prestaties zijn b.v. denkbaar op het prestatieveld het ondersteunen van de mantelzorg? Of welke goede voorbeelden zijn er voorhanden om de leefbaarheid in wijk en buurt te verbeteren?

Niet alleen de plannen per prestatieveld moeten inhoud krijgen, minstens zo belangrijk vind ik de verbinding en de verbreding van de Wmo. Het gaat er juist om op het lokale niveau prestatievelden met elkaar te verbinden. Immers een investering op het ene prestatieveld, bijvoorbeeld de ondersteuning van het vrijwilligerswerk, betaalt zich uit op het andere, de

Blad

4

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

versterking van de leefbaarheid in wijk en buurt. De uitdaging van de Wmo gaat dus verder dan een goed beleid per prestatieveld. De echte uitdaging ligt erin om te komen tot integraal beleid. Ik wil op dat punt dat de Rijksoverheid een voorbeeldfunctie vervult. Ik zal daaraan bijdragen door te laten zien, samen met de andere ministeries, hoe ook ons beleid integraal kan worden opgepakt.

Maar ook, er kan wat mij betreft geen prachtwijk ontstaan, als de betreffende gemeente geen integraal en ambitieus Wmo beleid voert en actief burgerschap ondersteunt. Samen met SZW wil ik de verbinding tussen de Wmo en de Wet Werk en Bijstand verdiepen. Juist door deze verbindingen met andere beleidsterreinen kan de Wmo bevorderen dat burgers weer mee kunnen doen in de samenleving.

Op 31 januari 2007 is in Rotterdam een congres georganiseerd over de Wmo. De belangstelling voor dit congres was groot. Ruim 1600 vertegenwoordigers van gemeenten, cliëntenorganisaties, welzijns- en thuiszorgaanbieders, aanbieders van maatschappelijke opvang, woningcorporaties, vrijwilligers, mantelzorgers, kerken en moskeeën, departementen en vele anderen waren aanwezig. Het centrale thema van de dag was "samenwerking, verbreding en verbinding" van de diverse prestatievelden van de Wmo en de aanpalende beleidsterreinen. Hét onderwerp dat in 2007 op de agenda staat.

De burger moet in de praktijk ervaren dat zijn gemeente een integraal beleid voert. Daarom is het goed dat gemeenten investeren in het lokale loket. In dat ene loket kan de burger terecht voor al zijn vragen op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Van de afstemming achter het loket hoeft de burger niets te merken. Hij of zij krijgt bij het loket een antwoord op al zijn vragen.

In Den Bosch is een loket voor beperkingen én mogelijkheden. De gemeente Den Bosch wil de vitale ouderen, de net-gepensioneerden uit de baby-boomgeneratie, verleiden om hun talenten opnieuw in te zetten voor de lokale samenleving. Het loket voor informatie, advies, zorg en ondersteuning zal zich niet alleen richten op mensen met beperkingen, maar ook op mensen die iets willen doen met hun mogelijkheden. Dus de gepensioneerde lasser die zijn passie voor het vak wil overdragen op jongeren met moeilijkheden. Of de ex-manager die ouderen ondersteunt met het inrichten van een ontmoetingsplek.

Concluderend, ligt de opdracht van de Wmo voor mij in "verbinden".

De Wmo maakt het mogelijk en stimuleert de lokale overheid om burgers met elkaar te verbinden. Voor de gemeenten ligt er de uitdaging om de verschillende prestatievelden met elkaar te verbinden. Dat is de kracht van de wet. Juist op het gemeentelijk niveau liggen de kansen voor een integraal beleid.

De Rijksoverheid stimuleert dat integrale beleid door op landelijk niveau, en dan met name tussen de ministeries de verbindingen te verbreden en te verdiepen.

Cliëntondersteuning

De MEE-organisaties hebben een belangrijke rol in de cliëntondersteuning. Op dit moment heb ik nog geen standpunt ingenomen over de overheveling van de MEE-middelen naar de Wmo. Ik vind zorgvuldigheid in dit traject van belang, ook gezien de samenhang met andere dossiers zoals de Zorgzwaartepakketten (ZZP's). Zorgvuldigheid vind ik belangrijker dan snelheid. Ik wil dan ook eerst met uw Kamer het principiële debat voeren. Concreet betekent dit dat de overheveling van de MEE-middelen per 1 januari 2008 nu niet aan de orde is.

Innovatiefonds en netwerk

De Wmo biedt kansen voor innovatie. De Wmo heeft ook innovatie nodig om goed te kunnen werken. Er komt daarom een innovatiefonds Wmo om financiële ruimte te geven aan de vernieuwingen in gemeenten. Dit innovatiefonds moet deze zomer starten, zij het in bescheiden omvang, waarna het de komende jaren de kans moet krijgen om te groeien. Gemeenten en hun partners in het lokale veld van de maatschappelijke ondersteuning worden zo gestimuleerd en uitgedaagd om op nieuwe manieren maatschappelijke vraagstukken op te lossen, om te zoeken naar synergie tussen decentrale wetten en om op efficiënte en effectieve wijze onderwerpen te verknopen. Dit eerste jaar wil ik zowel ruimte bieden aan kleinschalige initiatieven van "onderop" als aan meer themagestuurde innovatieplannen.

Ook wil ik een actief en dynamisch netwerk van gemeenten vormgeven. Ik vind het vanuit de systeemverantwoordelijkheid die ik draag voor de Wmo van het grootste belang om een netwerk te hebben waarmee voeling gehouden wordt met datgene wat bij gemeenten speelt op het terrein van de Wmo. Belangrijke doelen die ik daarmee wil bereiken zijn:

- het informatie uitwisselen tussen gemeenten en Rijk;
- het bevorderen van kennisoverdracht tussen gemeenten;
- het stimuleren en uitwisselen van innovatie bij gemeenten en
- het uitwerken van een breed en integraal Wmo beleid.

3. De eerste maanden in 2007

"De eerste maanden Wmo" zijn relatief goed verlopen. Dit betekent niet dat er géén problemen zijn geweest. Gemeenten en hun partners lijken adequaat te hebben gereageerd op problemen die er waren.

Medio januari zijn de gemeenten benaderd met de vraag hoe de eerste weken zijn verlopen. 345 gemeenten hebben meegewerkt aan de enquête (78% van de gemeenten; 85% van alle inwoners van Nederland). Vrijwel alle gemeenten gaven aan dat zij de meeste invoeringsaspecten van de Wmo op orde hebben. De gemeenten hebben de overgang van de huishoudelijke verzorging (hv) goed opgepakt.

Eind 2006 bleek dat de bestanden met de overdrachtgegevens van de cliënten sterk vervuild waren. Het heeft gemeenten veel tijd en energie gekost om deze gegevens goed te krijgen. Hierbij zijn zij intensief ondersteund door de Wmo-taskforce van VWS en VNG. Deze taskforce heeft gemeenten, zorgkantoren en CAK-BZ ondersteund bij de overheveling van cliëntgegevens hv. Uit de enquête kwam naar voren dat de gemeenten zo goed als alle cliënten in beeld hadden. In de enkele gevallen dat cliënten toch niet in de bestanden zaten, hebben de gemeenten wel direct hulp bij het huishouden geleverd bij die cliënten die zich bij de gemeente meldden. Veel gemeenten hadden een "hv-brandweer" klaar staan. In slechts enkele gevallen heeft een gemeente hier gebruik van hoeven maken.

Zorgbelang heeft een meldpunt huishoudelijke verzorging ingericht. Op haar website zegt Zorgbelang (14 maart 2007): *“Het Meldpunt huishoudelijke verzorging van de Zorgbelangorganisaties is niet massaal overspoeld met opmerkingen en klachten rondom de invoering van de Wmo. De binnengekomen meldingen gaan voornamelijk over onduidelijkheid of onvrede over de indicatiestelling, de gevolgen van de Wmo op de persoonlijke situatie, de verandering van zorgaanbieder en bureaucratie bij de uitvoer van de Wmo. De situatie rondom de thuiszorg is nog niet stabiel en in sommige gemeenten moeten de veranderingen nog gaan plaatsvinden. Het Meldpunt huishoudelijke verzorging blijft daarom voorlopig open. Er zijn tot nu toe 235 meldingen binnengekomen bij het Meldpunt huishoudelijke verzorging. Dit aantal is geen basis voor representatieve conclusies. Toch viel een aantal zaken op. Zo geeft 59% van de respondenten aan voldoende geïnformeerd te zijn en vond 64% dat dit op tijd gebeurde. Als er echter vragen gesteld worden over de gevolgen van de Wmo op de persoonlijke situatie dan blijken deze vaak niet helder te zijn. Zo geeft bijna 40% aan niet te weten wat de gevolgen voor hem of haar zijn als het over indicatiestelling gaat, 52% heeft geen idee wat de gevolgen zijn voor het persoonsgebonden budget (pgb) en 56% weet niet of de Wmo iets verandert in zijn of haar eigen bijdrage”.*

Wel werd door verschillende gemeenten aangegeven dat de samenwerking met het CIZ nog niet altijd naar wens verliep. Ook stelden gemeenten vragen over het PGB, het CAK, de gevolgen van de Wmo voor cliënten met een alphahulp en de subsidieregelingen onder de Wmo. Naar aanleiding van de enquête zijn diverse acties genomen. Zo zijn met het CIZ alle opmerkingen over deze organisatie besproken. Zorgaanbieders is gevraagd naar hun ervaringen met cliënten met alphahulp. Ook is de “checklist alphahulp” nog eens onder de aandacht gebracht op www.invoeringwmo.nl. Daar (en op de website van het CAK) is voorts nadere informatie geplaatst over het CAK.

Voor vragen van burgers over de Wmo heeft postbus 51 extra capaciteit beschikbaar gesteld. Postbus 51 heeft vanaf oktober 2006 vragen ontvangen over de Wmo. De meeste vragen waren algemeen van aard en betroffen de inhoud van de Wmo en overgang per 1 januari 2007. In enkele gevallen betrof het een klacht over de gemeente. In die gevallen heeft mijn ministerie contact opgenomen met de gemeente over de betreffende casus. In de eerste weken van 2007 werd het ministerie dagelijks geïnformeerd door Postbus 51 over de binnengekomen vragen. Indien Postbus 51 een plotselinge toename van telefoon en mail waar zou nemen, zou dit direct worden vermeld. Hiervan is geen sprake geweest. De totale hoeveelheid vragen is beperkt gebleven. Uit de hiervoor genoemde enquête kwam naar voren dat vragen vooral aan gemeenten zijn gesteld. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de burgers de weg naar de gemeenten al snel wisten te vinden.

Het meldpunt van de CG-raad, PCOB, ANBO geeft in een persbericht aan: "De invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) lijkt goed te zijn verlopen. Dit is de voorlopige conclusie van de CG-Raad en collega-organisaties. Een verklaring hiervoor kan zijn dat een groot deel van de gemeenten een overgangsregeling voor hun cliënten heeft ingesteld. Daarnaast heeft de VNG gemeenten opgeroepen om bij noodgevallen direct maatregelen te nemen om cliënten te helpen. Daarmee heeft de VNG zich gehouden aan de afspraken die de CG-Raad en zijn partners met hen hebben gemaakt. Uit de eerste meldingen van het WMO-Meldpunt blijkt ook dat nog niet alles naar wens verloopt, vooral op het gebied van bejegening, de hoogte van de eigen bijdrage, de indicatiestelling en de hoogte van het persoonsgebonden budget. Mensen melden hierover knelpunten, maar het is nog te vroeg om van een tendens te spreken" (27 februari 2007).

Het beeld bij de meldpunten van de cliënten sluit aan bij het beeld dat naar voren komt bij gemeenten en Postbus 51. De invoering van de Wmo lijkt redelijk goed te verlopen bij gemeenten. Gemeenten pakken problemen die zich voordoen adequaat en pragmatisch op. Wel acht ik het van groot belang om een vinger aan de pols te houden en de signalen goed te monitoren. Drie maanden Wmo is nog aan de korte kant om echte trends te kunnen waarnemen.

Uiteraard zal ik ook dit jaar regelmatig bij gemeenten onderzoeken wat de stand van zaken is en waar zij tegen aan lopen. Dit om gemeenten gericht te kunnen ondersteunen. Ook zal ik, net al de eerste maanden, regelmatig contact hebben met de cliëntenorganisaties om te inventariseren wat de meldingen zijn. Dit om, naast de signalen uit gemeenten, ook breder gevoed te worden met signalen en daar waar nodig actie te ondernemen.

Naast het genoemde geschetste beeld, zijn er de afgelopen tijd ook berichten in de media die minder positief van toon en aard zijn. De rode draad in deze berichtgeving is:

- De indicatie verschuift sinds gemeenten (vanaf 1 januari 2007) de indicatie voor hulp bij het huishouden doen. Er lijkt een verschuiving plaats te vinden van hulp bij het huishouden 2 (HH2) naar hulp bij het huishouden 1 (HH1). Binnen HH1 vindt een verschuiving plaats van "in loondienst" naar zgn. alphahulp.
- Werknemers worden gedwongen alphahulp te worden.
- Alphahulp leidt tot lagere kwaliteit voor de cliënt.
- De verschuiving leidt tevens tot ontslagen in de thuiszorg.

Ik neem deze signalen serieus. In de volgende paragrafen, ga ik dan ook in op deze en een aantal andere belangrijke onderwerpen: hulp bij het huishouden (paragraaf 4) werkgelegenheid (paragraaf 5), financiële arrangement (paragraaf 6), burger- en cliëntenparticipatie (paragraaf 7).

4. Hulp bij het huishouden

Met de invoering van de Wmo kregen gemeenten een belangrijke nieuwe taak. De huishoudelijke verzorging werd uit de AWBZ geschrapt. Gemeenten werden verantwoordelijk om oplossingen te bieden aan burgers met beperkingen via het treffen van voorzieningen die hen in staat stellen een huishouden te voeren.

Gemeenten bepalen welke diensten hiervoor worden aangeboden en wie deze diensten

leveren. Voor de inkoop van deze diensten moeten gemeenten zich houden aan de Europese aanbestedingsregels.

Wat maakt dat gemeenten de hulp bij het huishouden moeten aanbesteden?

Uit het Europees recht volgt:

Er is sprake van een overheidsopdracht voor diensten, zodra een (1) aanbestedende dienst met (2) een dienstverlener (3) een schriftelijke overeenkomst (4) onder bezwarende titel aangaat met betrekking tot (5) dienstverlening. In beginsel is bij elke overheidsopdracht het aanbestedingsrecht van toepassing (Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Bao)). Het Bao is bij de inkoop van hulp bij het huishouden van toepassing, omdat:

1. een gemeente een aanbestedende dienst is;
  2. een thuiszorgorganisatie een dienstverlener is;
  3. er sprake is van een schriftelijke overeenkomst;
  4. er sprake is van een bezwarende titel, omdat de aanbestedende dienst betaalt voor de diensten die de dienstverlener aanbiedt;
  5. er sprake is van dienstverlening als beschreven in bijlage II van de Europese aanbestedingsrichtlijn.
- Alleen als een gemeente besluit om de hulp bij het huishouden in eigen beheer, als een gemeentelijke dienst, te organiseren, is het Bao niet van toepassing.

Artikel 10 van de Wmo zegt: *Het college van burgemeester en wethouders laat het verlenen van maatschappelijke ondersteuning zo veel mogelijk laten verrichten door derden.* Dit artikel maakt het voor gemeenten in principe mogelijk om een eigen gemeentelijke dienst op te richten. Voor zover mij bekend heeft geen enkele gemeente dit gedaan. Indien zij dit niet doen, dan zullen zij de dienstverlening op de markt inkopen, waarbij de aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten altijd van toepassing zijn.

Een belangrijke reden om het primaat bij private uitvoering te leggen, was de zorg dat de gemeenten zelf een 'dienst schoonmaken' zouden opzetten en hierbij géén gebruik meer zouden maken van de aanwezige kennis en deskundigheid van de bestaande thuiszorgorganisaties. Ook de werkgelegenheid in de thuiszorg en de keuzevrijheid voor de cliënt zouden daarmee fors onder druk komen te staan.

Hoewel het nu – drie maanden na de invoering van de Wmo – nog vroeg is om een totaalbeeld van alle effecten van aanbesteding te hebben, vind ik het van belang om een gefundeerd eerste beeld te krijgen van de wijze waarop de aanbestedingen zijn verlopen. Ik heb daarom een onderzoeksbureau onderzoek laten verrichten naar de aanbestedingen van hulp bij het huishouden (HH). Op welke manier hebben gemeenten aanbesteed, hoe is het proces verlopen en wat zijn de resultaten van de aanbestedingen?

In dit hoofdstuk ga ik in op de bevindingen uit het onderzoek en mijn reactie daarop.

Daarnaast ga ik in op enkele specifieke aspecten bij de hulp bij het huishouden zoals kwaliteit en keuzevrijheid. Het onderzoek is als bijlage 2 bij deze voortgangsrapportage gevoegd.

Onderzoek Research voor Beleid: resultaten van de aanbesteding

Voor het verkrijgen van informatie is een telefonische enquête uitgezet onder alle gemeenten van Nederland. Daarnaast is bij een selectie van 30 gemeenten een verdiepende studie uitgevoerd, waarbij de bestekken bestudeerd zijn en de gemeenten, zorgaanbieders en cliëntorganisaties zijn geïnterviewd. Tot slot is op mijn verzoek, mede na aanleiding van

Blad

9

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

signalen over de indicatiestelling, een groepsgesprek met 15 gemeenten gevoerd. Hierbij is vooral op de rol van de indicatiestelling in relatie tot de zorglevering ingezoomd. In het onderzoek is gekeken naar de inhoud, het proces en de resultaten van de aanbesteding.

Inhoud

In bijna 90% van alle gemeenten is de aanbestedingsprocedure en gunning afgerond.

Grosso modo zijn er drie aanbestedingsmodellen te onderscheiden:

1. Een normale aanbesteding, met concurrentie op prijs en kwaliteit (52%)
2. Het Zeeuwse model, met een vaste prijs en concurrentie op kwaliteit (18%)
3. Overig, meestal zorgveiling of vaste maximum prijs waarbij aanbieders ook voor een lager tarief konden inschrijven (30%).

Gemeenten hebben gemiddeld kwaliteit zwaarder laten wegen dan prijs. De top 5 van de kwaliteitseisen ziet er als volgt uit:

1. Levering van zorg binnen een gestelde termijn na aanmelding;
2. eisen aan de bedrijfsadministratie en/of wijze waarop gegevens bij de gemeente worden aangeleverd;
3. eisen aan de samenwerking in de keten;
4. vastleggen van afspraken met de cliënt in een ondersteuningsplan/hulpplan;
5. eisen aan de opleiding van het uitvoerende personeel.

Door de meeste gemeenten wordt in de bestekken onderscheid gemaakt tussen de producten HH1 en HH2, hoewel de precieze definiëring van deze producten per gemeente kan verschillen. Bij definities van de producten is rekening gehouden met de activiteiten zoals die onder de AWBZ benoemd werden voor HV1, 2 en 3.

Proces

Wat betreft het proces van de aanbesteding geven zowel gemeenten als zorgaanbieders aan dat de aanbesteding veel tijd en inzet heeft gekost, in de korte tijd die er voor beschikbaar was. Negen van de tien gemeenten hebben samengewerkt met andere gemeenten en hebben dit als prettig ervaren.

Tweederde van de geïnterviewde gemeenten heeft voor de aanbesteding externe ondersteuning ingehuurd, waarbij de omvang en inhoud van de werkzaamheden sterk varieerden tussen gemeenten. De ondersteuning vanuit het Implementatiebureau, handreiking, modelbestek, bijeenkomsten en helpdesk werden adequaat bevonden maar volgens sommige gemeenten (te) algemeen omdat er geen mogelijkheid was vragen te stellen over de specifieke situatie en wensen van de gemeente, bijvoorbeeld specifieke juridische ondersteuning bij een dreigend kort geding.

Cliëntorganisaties zijn in het merendeel van de gemeenten geïnformeerd en geraadpleegd over de aanbesteding, wel was hier relatief weinig tijd voor.

Resultaten

Gemeenten hebben veelal voor de inwerkingtreding van de Wmo de aanbesteding en de gunning afgerond. Daarbij heeft 89% een mix van oude en nieuwe aanbieders (dat wil zeggen voor de desbetreffende gemeente nieuwe aanbieders) gecontracteerd. Slechts 2%

Blad

10

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

van de gemeenten heeft alleen voor hun nieuwe aanbieders gecontracteerd. Het aantal gecontracteerde aanbieders ligt in 84% van de gemeenten tussen de 3 en de 10 aanbieders.

Gemeenten zijn over het algemeen tevreden over de prijs-kwaliteitverhouding van de hulp bij het huishouden die is ingekocht. Zorgaanbieders zijn over het algemeen van mening dat de hulp bij het huishouden door gemeenten is ingekocht tegen een te lage prijs in combinatie met (te) hoge kwaliteitseisen.

Het uurtarief voor HH1 ligt in het merendeel van de geïnterviewde gemeenten tussen 14 en 15,50 Euro (CTG-tarief was 15,20 euro). Enkele gemeenten hanteren een hoger uurtarief met euro 18,50 als maximum. Het uurtarief voor HH2 varieert tussen 20 en 23 euro met als maximum 24,50 euro (CTG tarief was 24,30 euro). Sommige gemeenten hanteren een gemiddelde prijs voor HH1 en HH2. Deze prijs ligt gemiddeld tussen 17 en 19 euro.

De keuzevrijheid voor cliënten is groter geworden omdat gemeenten evenveel of meer aanbieders (dan in de AWBZ) hebben gecontracteerd en de keuzemogelijkheid tussen aanbieders in de Wmo expliciet is vastgelegd.

In de casestudies kwam naar voren dat zorgaanbieders en gemeenten zich zorgen maken over de personele consequenties van een veronderstelde verschuiving in de indicaties van HH2 naar HH1.

Op mijn initiatief is, in aanvulling op het destijds al lopend onderzoek van Research voor Beleid, een additioneel onderzoek gestart naar deze veronderstelde verschuiving. Daarbij is niet alleen met 15 gemeenten (en hun partners) gesproken, maar ook met de cliënten uit die gemeenten. In de gesprekken is ingegaan op de achtergrond van de verschuiving van HH2 naar HH1 en de berichten dat voor HH1 alphahulp wordt ingezet.

Uit het onderzoek van Research voor Beleid komt het volgende beeld naar voren: Er zijn geen grote verschuivingen in indicaties van HH2 naar HH1. De beslisboom, die door het CIZ is ontwikkeld en door gemeenten is gebruikt bij de indicatiestelling, geeft een uitsplitsing HH1 en HH2. HH2 wordt geïndiceerd indien mensen niet volledig de regie over hun huishouden kunnen voeren. Zowel voor als na 1 januari 2007 is de verhouding in de indicatiestelling voor HH1 ten opzichte van HH2 85% ten opzichte van 15%. Daarbij moet worden aangemerkt dat het CIZ in 2006 alleen indiceerde in activiteiten en niet in het onderscheid HH1 of HH2. Uit de indicatie volgde alleen de indicatie huishoudelijke verzorging en een bandbreedte. Op grond van de in 2006 geïndiceerde activiteiten, die nu ook in de beslisboom voor gemeenten zijn opgenomen, kan echter wel een vertaling worden gemaakt naar HH1, HH2 en HH3. De conclusie is dat er geen noemenswaardige verschillen zijn in de huidige indicatiepraktijk met die van vorig jaar.

Bij de daadwerkelijke levering van de hulp bij het huishouden constateert Research voor Beleid wel een behoorlijke verschuiving naar HH1 als gevolg van contractafspraken met de aanbieders. Voorheen konden zorgaanbieders op basis van het indicatiebesluit van het CIZ zelf bezien welke hulp (HV1, HV2 of HV3) zij noodzakelijk achtten bij de betrokken cliënt. Zolang de inzet van het personeel op de verschillende vormen van hulp binnen de contractafspraken met het zorgkantoor bleven kon dit ook. In de huidige situatie is het indicatiebesluit leidend voor de inzet van een bepaalde vorm van hulp bij het huishouden.

Blad

11

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

Gaat het alleen om het schoonmaken van het huis, boodschappen doen en kledingverzorging bijvoorbeeld, dan wordt alleen HH1 geïndiceerd en ook HH1 geleverd. Pas als er sprake is van een verminderde regiefunctie van een cliënt, dan zal ook HH2 (naast de activiteiten bij HH1) worden geïndiceerd. Landelijk gezien lag in 2006 de verhouding van ingezette hulp HV1: HV2, 30%:70%. In de eerste maanden van 2007 was deze verhouding 85%:15%, in lijn met de afgegeven indicaties.

alphahulp

De functie huishoudelijke verzorging kan op verschillende manieren georganiseerd worden. Een van die manieren is de alphahulp. Alphahulpen leveren de eenvoudige vorm van hulp bij het huishouden (HH1). Dit was ook het geval in de AWBZ.

Die constructie komt erop neer dat klanten een arbeidsovereenkomst sluiten met een alphahulp. De thuiszorgorganisatie bemiddelt bij het tot stand komen van die overeenkomst. De thuiszorgorganisatie kent twee standaardcontracten. In het ene is geregeld dat de klant de thuiszorg machtigt de betalingen aan de alphahulp te verrichten. In het andere contract is de klant degene die direct een overeenkomst heeft met de alphahulp. De klant kiest voor het al dan niet machtigen van de thuiszorgorganisatie. De alphahulper is niet in dienst van de thuiszorgorganisatie, maar altijd van de cliënt.

Uit het onderzoek van Research voor Beleid blijkt dat wat betreft de personele gevolgen vooral de zorgaanbieders die niet gecontracteerd zijn aangeven op korte termijn personele gevolgen voor hun organisatie te verwachten. Aanbieders die wel gecontracteerd zijn verwachten ook personele gevolgen door de lagere tarieven en vooral ook de verwachte verschuiving van HH2 naar HH1. Zij vrezen de duurdere medewerkers in loondienst te moeten ontslaan. Enkele zorgaanbieders vrezen dat er niet voldoende alphahulpen beschikbaar zullen zijn.

Reactie op het onderzoek

Ik vind dat het onderzoeksrapport een goede foto is van de aanbesteding van de hulp bij het huishouden. Het laat een gevarieerd beeld zien hoe gemeenten de aanbesteding hebben aangepakt, de gehanteerde modellen, de verschillende kwaliteitscriteria en de weging van de gunningscriteria. Ook de resultaten van de aanbesteding zijn divers wat betreft het aantal gecontracteerde aanbieders, oude versus nieuwe aanbieders en de soort overeenkomst die is afgesloten (raamcontract, vast contract). Dit palet aan mogelijkheden past bij de uitgangspunten en visie van de Wmo.

Over één punt zijn alle partijen het met elkaar eens en is het beeld eensluidend: de aanbesteding heeft vooral voor gemeenten en zorgaanbieders veel tijd en inzet gekost. Dit besef ik terdege en ik wil hier dan ook graag mijn waardering uitspreken aan alle partijen die ertoe hebben bijgedragen dat in bijna 90% van alle gemeenten de aanbesteding is afgerond. Bij het onderzoek van Research voor Beleid hebben de onderzoekers gevraagd naar de inschatting van de kosten in tijdsinvestering. Daaruit kwam een sterk wisselend beeld naar voren. De kosten leken samen te hangen met de mate waarin door gemeenten werd samengewerkt. Gemiddeld kwam de tijdsinvestering uit op zo'n 600 tot 700 uur per gemeente. Daarnaast lopen de kosten voor externe ondersteuning bij de aanbesteding van €6000,- tot €10.000,- per gemeente en €15.000,- tot €30.000,- bij samenwerkingsverbanden. Een ander onderzoek, dat in opdracht van de Stichting FAOT is uitgevoerd (een samenwerking van de vakbonden en brancheorganisaties van thuiszorg),

Blad

12

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

laat zien dat aanbieders gemiddeld aan 6 aanbestedingen hebben meegedaan. De kosten van de aanbestedingstrajecten zijn niet meegenomen in dit onderzoek.

Omdat de aanbesteding van de hulp van het huishouden nieuw is voor de betrokken partijen, heeft dit naar mijn mening eenmalig veel energie gevraagd. De leerervaringen kunnen en zullen uiteraard worden gebruikt in de toekomst.

Wat betreft de uitkomsten van de aanbesteding vind ik het beeld overwegend positief. Vanuit het perspectief van de cliënt constateer ik dat er weinig klachten zijn. Ook bij de diverse meldpunten (CG-raad, SP en Zorgbelang) zijn relatief weinig signalen binnengekomen. Dit is een grote prestatie wanneer wordt bedacht dat ruim 400.000 cliënten zijn "overgeheveld" naar gemeenten en dat een deel van deze cliënten ook met een nieuwe zorgaanbieder te maken kreeg.

Ook vanuit het perspectief van de gemeente vind ik dat de aanbesteding goed is verlopen. Ik stel verheugd vast dat de kwaliteit een grote rol heeft gespeeld in het aanbestedingsproces en dat het accent bij de afwegingscriteria op kwaliteit heeft gelegen. Gezien de afgesproken uurtarieven voor HH1 en HH2, die gemiddeld onder de oude CTG-tarieven liggen heeft de aanbesteding bijgedragen aan een meer gerichte inzet van publieke middelen. Dit biedt gemeenten meer mogelijkheden om ondersteuning te bieden aan kwetsbare burgers. De opmerkingen die gemeenten maken over de ondersteuning bij het aanbestedingstraject neem ik graag ter harte. De ervaringen van deze eerste aanbestedingsronde en de leerpunten daaruit wil ik analyseren en actief ter beschikking stellen aan gemeenten.

De suggesties ten aanzien van modelbestek en handreiking neem ik daarbij mee. De opmerking van enkele gemeenten dat zij meer specifiek advies verwacht hadden begrijp ik wel vanuit de behoefte van de gemeente aan een zo groot mogelijke zekerheid rond het aanbestedingsproces. Het is echter een bewuste keuze van het Implementatiebureau geweest om niet in te gaan op individuele casuïstiek. Het is immers niet goed mogelijk om vanuit Den Haag de lokale situatie goed in te schatten. Bovendien kan het Rijk in individuele casussen niet in de verantwoordelijkheid treden van de gemeenten.

Op 23 februari 2007 is de rondetafelconferentie ICT gehouden. De vraag die centraal stond was hoe het berichtenverkeer tussen de Wmo-ketenpartners zo soepel mogelijk en op verantwoorde manier kan verlopen. En waardoor de klant zo min mogelijk geconfronteerd wordt met het steeds opnieuw verstrekken van gegevens. De aanwezigen concludeerden dat afspraken op landelijk niveau nodig zijn om het berichtenverkeer soepel te laten verlopen. Daarbij hebben gemeenten het voortouw, zij moeten aangeven welke informatie zij nodig hebben voor de contacten met anderen in de verschillende ketens.

Het onderzoek laat zien dat er geen sprake is van een verschuiving in de indicatiestelling van HH2 naar HH1. Zowel voor als na 1 januari 2007 is de verhouding HH1 : HH2 circa 85 : 15%. Ik deel de conclusie van in de rapportage 'Wmo in uitvoering' van de SP, namelijk dat de indicatiestelling is aangescherpt dan ook niet. Wel een punt van zorg is voor mij de gesignaleerde verschuiving in het zorgaanbod van HH2 naar HH1. In de eerste plaats vind ik het van belang dat de cliënt de zorg krijgt die vanwege zijn beperkingen en het compensatieplicht nodig zijn. Bij een gecombineerde indicatie HH1 en HH2 wordt nu vaak voor het HH1-deel een alphahulp ingezet door de thuiszorgaanbieder. Dit is principieel ongewenst omdat in deze gevallen er sprake is van verminderde regie bij de cliënt. De cliënt heeft immers ook HH2 geïndiceerd gekregen. Hierdoor is werkgeverschap vanuit de cliënt

geen reële optie. Ik zal gemeenten er dan ook nadrukkelijk op wijzen dat de inzet van alphahulp geen goede oplossing is indien HH2 (mede) is geïndiceerd. Gemeenten moeten dit meenemen in hun afspraken met de aanbieders. In Zeeland hebben gemeenten deze afspraken al gemaakt.

In de tweede plaats vind ik een gedwongen overgang van een vast dienstverband naar een alphahulp-constructie en eventuele ontslagen ook ongewenst voor de werknemers in de thuiszorg. In hoofdstuk 5 zal ik daarom ook nader ingaan op de acties die ik in dit kader in gang heb gezet.

Keuzevrijheid

Voor budgethouders die al een persoonsgebonden budget (pgb) voor huishoudelijke verzorging hadden in 2006, is geregeld dat zij tot het moment van herindicatie of tot en met 31 december 2007 onder het overgangsrecht vallen. Dit betekent dat zij gedurende deze periode nog onder de voorwaarden van de AWBZ het pgb voor hulp bij het huishouden krijgen.

Voor overgangsccliënten HV met een pgb heeft het merendeel van de gemeenten de uitvoering overgelaten aan het zorgkantoor. Acht gemeenten hebben er voor gekozen de uitvoering van alle pgb's, dus ook voor de overgangsccliënten al zelf uit te voeren. Het pgb is voor veel gemeenten een nieuw fenomeen. Hoewel gemeenten al ervaring hadden met financiële tegemoetkomingen in het kader van de Wvg voor vervoersvoorzieningen, waren er veel vragen over het pgb. De onderwerpen die bij gemeenten vooral speelden hadden betrekking op de vormgeving van de verantwoording van een pgb, de bepaling van de hoogte van de budgetten en de organisatie van de ondersteuning van budgethouders.

De wijze waarop gemeenten het pgb hebben ingevuld is zeer divers en afhankelijk van lokale situaties. Het bepalen van de hoogte van het pgb voor de nieuwe klanten voor hulp bij het huishouden bleek voor gemeenten lastig, maar uit de vele vragen die gesteld zijn blijkt dat dit weloverwogen ter hand is genomen. Uit signalen die ik krijg, blijkt dat soms is gekozen voor een percentage van een tarief voor HH zoals dit ook in de AWBZ geregeld is. In de AWBZ is dit lagere percentage mogelijk omdat overheadkosten voor thuiszorginstellingen niet aan de orde zijn bij een pgb. Verder is de wijze waarop burgers hun pgb moeten verantwoorden bij de diverse gemeenten verschillend ingevuld en varieert van het bijhouden en overleggen van een salarisadministratie tot het steekproefsgewijs controleren van de bestedingen.

Voor gemeenten is het mogelijk bij de Sociale verzekeringsbank (SVB) een zogenaamd aansluitcontract te tekenen voor ondersteuning van de nieuwe budgethouders van hulp bij het huishouden. Vorig jaar zijn gemeenten geweest op de ondersteuningsaspecten die verbonden zijn aan de werkgevers en werknemersrelatie die voortvloeien uit het pgb voor hulp bij het huishouden. Voor overgangsccliënten is geregeld dat de ondersteuning dit jaar doorloopt. Ondertussen hebben ongeveer 320 gemeenten dit aansluitcontract getekend. Een aantal gemeenten heeft er voor gekozen om de ondersteuning op een andere manier in te vullen. De SVB zal de dienstverlening evalueren.

Kwaliteit

Met de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de huishoudelijke verzorging per 1 januari 2007 moet de gemeente nadenken over de kwaliteit van de diensten. Zo moet de gemeente in het beleidsplan aangeven welke maatregelen zij neemt om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd.

Een prikkel hiertoe wordt natuurlijk gevonden in de compensatieplicht. De gemeente moet burgers met beperkingen compenseren via het treffen van voorzieningen. Dit betekent dat de kwaliteit van de geboden voorziening zodanig moet zijn, dat de burger ermee 'geholpen wordt'. Tweede prikkel betreft het aanbesteden van de hulp bij het huishouden. Gemeenten moeten in hun bestek expliciet aangeven welke kwaliteit zij eisen. Het rapport van Research voor Beleid laat zien dat dit ook overal is gebeurd en dat kwaliteit een zwaardere wegingsfactor had dan de prijs.

Op de hulp bij het huishouden¹ is de Kwaliteitswet van toepassing. Aanbieders van hulp bij het huishouden moeten voldoen aan de eisen van de Kwaliteitswet. De IGZ houdt toezicht. Dit geldt dus ook voor nieuwkomers op deze markt, zoals eventuele schoonmaakbedrijven. De wet leidt voor de zorgaanbieder o.a. tot de verplichting verantwoorde zorg aan te bieden, dat wil zeggen zorg van goed niveau, die doeltreffend en doelmatig wordt verleend, afgestemd op de reële behoeften van de cliënt. Zorgaanbieders verzamelen op systematische wijze gegevens over de kwaliteit van de geleverde zorg. Dit wordt neergelegd in een jaarlijks verslag, dat ter openbare inzage wordt gelegd. De IGZ ziet toe op de naleving van de verplichting om verantwoorde zorg te leveren, waartoe de wet de minister een aantal handhavinginstrumenten geeft.

In 2007 wordt het toezicht meer concreet vormgegeven. Vertegenwoordigers van branche- en beroepsorganisaties, cliëntenorganisaties, VNG en VWS zijn hierover met elkaar in gesprek. Het in 2006 opgestelde toetsingskader 'Normen voor verantwoorde zorg thuis' dient hierbij als uitgangspunt. Het afgelopen kwartaal hebben genoemde partijen onderzocht welke onderdelen van dit toetsingskader specifiek bruikbaar zijn bij de hulp bij het huishouden. Het is de bedoeling om nog voor de zomer 2007 een aantal proefprojecten te starten. Eind 2007 dient ook voor huishoudelijke verzorging een uitgewerkt toetsingskader beschikbaar te zijn, dat alle betrokkenen kunnen hanteren als basis voor kwaliteits- en toezichtbeleid. Dit alles met het oog op een zo'n effectief en efficiënt mogelijke invulling van de wettelijke verplichtingen.

---

¹ De Kwaliteitswet is ook van toepassing op de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz). Voor het toezicht op de OGGz verandert er vooralsnog weinig door de Wmo. De IGZ blijft toezicht houden op de OGGz en hanteert daarbij het gelaagd en gefaseerd toezicht. Dat wil zeggen dat de IGZ samen met de betrokken partijen prestatie-indicatoren opstelt waarmee ze de kwaliteit van zorg op onderdelen kan toetsen.

5. Werkgelegenheid thuiszorg

Zoals ik in hoofdstuk 4 heb aangegeven, vind ik het van groot belang zoveel mogelijk medewerkers voor de zorg te behouden. Vooralsnog zijn er geen collectieve ontslaanvragen ingediend. Dat laat onverlet dat zich op de arbeidsmarkt ongewenste effecten voordoen. Ook in de SP-rapportage 'Werk in uitvoering' wordt hierop gewezen. Dat gaat in dit verband om een tweetal verschijnselen:

- Het gedwongen omzetten van bestaande contracten in alphahulp-contracten.
- Individuele ontslagen vanwege de uitkomst van de aanbesteding.

Hierbij speelt de gesignaleerde verschuiving in het zorgaanbod van HH2 naar HH1 een rol. Mijn uitgangspunt is dat iedereen die nu werkzaam is in de (thuis)zorg, voor het werk in de zorg behouden moeten blijven.

Op mijn initiatief heeft hierover recentelijk overleg plaatsgevonden met Actiz, de bonden en de gemeenten. Ik heb met deze partijen afgesproken om gezamenlijk op regionaal niveau de concrete gevolgen van de Wmo voor de arbeidsmarkt te inventariseren. Vertrekpunt hierbij is dat mensen die nu in de zorg werken behouden moeten worden voor deze sector. Door de vergrijzing zijn veel arbeidskrachten nodig. Alle partijen hebben aangegeven, dat er alles aan gedaan moet worden om het verlies van deze arbeidskrachten voor de zorgsector te voorkomen.

Concreet is afgesproken, dat de werkgevers en de bonden een schakelpunt oprichten waar werknemers, die geconfronteerd worden met mogelijk ontslag of een gedwongen overgang naar een alphahulp contract, zich kunnen melden. De partijen buigen zich gezamenlijk over de exacte voorwaarden waaronder dit kan gebeuren. Er is in totaal eenmalig 20 miljoen euro beschikbaar. Deze worden beschikbaar gesteld als ik met deze voorwaarden instem.

Op basis van deze gecontroleerde meldingen kan er actie ondernomen worden. Oplossingen voor het dreigend verlies van medewerkers voor de zorg worden op lokaal niveau gerealiseerd. Werknemers kunnen een vorm van loonsuppletie ontvangen die het mogelijk maakt dat het dienstverband niet in een alphahulpconstructie hoeft te worden omgezet. Deze suppletie is eenmalig en geldt voor 2007. Werkgevers geven in deze gevallen een baangarantie af. Zij hebben gedurende een jaar de tijd hun bedrijfsvoering aan te passen. Van gemeenten wordt gevraagd ook een bijdrage te leveren als het overeengekomen tarief voor de hulp bij het huishouden daartoe aanleiding geeft.

Voor medewerkers die ontslagen dreigen te worden wordt een scholingsaanbod ontwikkeld, dat er op gericht is deze medewerkers elders in de zorg aan een baan te helpen.

Vanuit het schakelpunt ontvangen alle medewerkers goede voorlichting over de gevolgen van het omzetten van vaste dienstverbanden in alphahulp contracten.

Op deze manier geef ik uitwerking aan het amendement Joldersma/Bussemaker (30800 XVI, nr. 68). Ik stuur u voor de zomer - zo is mijn streven - nog een brief over de werkgelegenheid in de zorg.

In reactie op de motie Verbeet (Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007 stuk 30 131 nr. 119) heeft mijn ambtsvoorganger overleg gevoerd met de partijen over het stimuleren dat de

Blad

16

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

brancheorganisaties in V&V-sector, vakbonden en gemeenten, aanbieders die personeel nodig hebben oproepen dit personeel primair te werven bij die aanbieders die hun personeel moeten ontslaan vanwege een gemiste gunning. Mijn ambtsvoorganger heeft gemeenten nadrukkelijk gewezen op de mogelijkheden van het pgb. Vooral voor cliënten die door de uitkomsten van de aanbesteding hun vaste hulp en hun vaste aanbieder verliezen. Zij kunnen deze weer inhuren via het pgb. Het derde aspect van de motie heb ik zelf direct opgepakt zoals hierboven beschreven. Het gaat dan om het behouden van de werknemers in de zorg, ook als de thuiszorgaanbieder de aanbesteding verliest, omdat zij hard nodig zijn.

6. Financieel arrangement

Uitgangspunten

Het Rijk en de VNG zijn een financieel arrangement voor de Wmo overeengekomen. Kennis van en vertrouwen in dit financiële arrangement is belangrijk voor een succesvolle uitvoering van de Wmo.

Het startbudget voor de Wmo is, naast de gelden die gemeenten al ter beschikking stonden voor de taken die men al uitvoerde voor de Wmo, opgebouwd uit diverse geldstromen:

- De AWBZ-middelen voor huishoudelijke verzorging;
- enkele AWBZ-subsidieregelingen, bijvoorbeeld die voor Diensten bij Wonen met Zorg;
- VWS-begrotingsgelden, zoals die voor Vorming, Training en Advies van vrijwilligers;
- middelen voor de uitvoering.

De middelen die per 1 januari 2007 zijn "overgegaan" naar het gemeentefonds bedragen ruim € 1,2 miljard. Het totale Wmo-budget (voor alle prestatievelden) bedraagt circa € 4,5 miljard.

De Wmo biedt gemeenten ten principale de vrijheid om keuzes te maken op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning. De Wmo draagt gemeenten op de maatschappelijke ondersteuning van hun inwoners te borgen. Er is hierbij bewust voor de gemeenten gekozen, omdat zij dicht bij de burger staan. Daarom is er ook voor gekozen gemeenten maximale vrijheid te geven bij het uitvoeren van deze taak. Gemeenten kunnen - gevoed door actieve cliënt- en burgerparticipatie - binnen de lokale politieke arena, lokaal maatwerk bieden aan hun burgers en integraal beleid voeren. De vrijheid beperkt zich logischerwijs niet alleen tot de "beleidsinhoud" maar strekt zich ook uit tot de financiële spelregels rondom de Wmo.

De Wmo is een grote stelselwijziging. Als onverhoopt in de eerste jaren, door aanloopfactoren, de gemeentelijke uitgaven afwijken van het beschikbare budget, leidt dit niet tot bijstellingen. Er is gekozen voor budgettaire rust en zekerheid de eerste jaren. Gemeenten zijn evenwel vrij in de besteding van dit integrale budget. Zij kunnen bijvoorbeeld geld investeren in collectieve arrangementen om druk op individuele arrangementen te voorkomen of in preventie om ondersteuning te voorkomen. Gemeenten hebben daarbij de vrijheid vrijgespeeld geld voor andere (Wmo) taken in te zetten. In januari 2007 is hierover ook een brief² aan uw Kamer gestuurd.

Het ijkjaar voor het startbudget Wmo betreft 2005. De middelen vanuit de AWBZ zijn "schoon aan de haak", dus zonder financiële korting, naar gemeenten over gegaan. Dit over het algemeen op basis van de historische verdeling 2005. De keuze voor het ijkjaar 2005

---

² kenmerk: DMO-CB-U-2740486

betreft hoofdzakelijk een verzoek van de VNG en weerspiegelt onder meer het principe van zekerheid voor gemeenten bij de voorbereidingen op de Wmo.

Voldoende geld

Ik sta ervoor dat gemeenten met de financiële afspraken voldoende budget hebben om de Wmo goed uit te voeren en heb er alle vertrouwen in dat de burger van gemeenten de hulp krijgt waar hij recht op heeft. Dit behoort tot mijn systeemverantwoordelijkheid voor de Wmo. Het is daarom belangrijk dat hierover goede afspraken zijn gemaakt.

Het SCP is aangewezen als onafhankelijke derde om te adviseren over de toereikendheid van het macrobudget. Het SCP geeft bindend advies over de vaststelling van het macrobudget huishoudelijke hulp op basis van de realisatie in het voorgaande jaar. Daarnaast brengt het SCP jaarlijks advies uit, of het aldus berekende budget voor de huishoudelijke hulp passend is. Het SCP zal hierbij rekening houden met specifieke omstandigheden, maatschappelijke ontwikkelingen, aanloopfactoren en de gevolgen van het compensatiebeginsel en de jurisprudentie daarover. Het gaat hier om ontwikkelingen die zich nog niet in realisaties hebben vertaald, maar dit naar verwachting in de toekomst wel zullen doen. Het SCP brengt ook advies uit over de vraag of het totale macrobudget voor de Wmo (breder dan de uitgaven huishoudelijke hulp) passend is. Ook hier houdt het SCP rekening met specifieke omstandigheden, maatschappelijke ontwikkelingen, aanloopfactoren, de pgb-verplichting en de gevolgen van het compensatiebeginsel en de eventuele jurisprudentie daarover. Wanneer het SCP, bij zijn onderzoek op macroniveau ten behoeve van de genoemde doelen, constateert dat er ontwikkelingen zijn en/of factoren spelen die kunnen duiden op ontoereikendheid van het gehanteerde verdeelmodel, dan meldt het SCP dit in zijn jaarlijkse advisering aan het kabinet. Het SCP heeft hier een signaleringsfunctie. De uitkomsten komen aan de orde in het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BoFv) met de fondsbeheerders, het ministerie van Financiën en het ministerie van BZK. De fondsbeheerders kunnen bij het onderhoud van het verdeelmodel dit advies meewegen. De concept-taakopdracht voor het SCP als onafhankelijke derde in het kader van de Wmo is gereed. Zowel het Rijk als de VNG dienen in te stemmen met deze taakopdracht. Ik verwacht deze overeenstemming binnenkort te bereiken en in het eerst komend BoFv te kunnen vaststellen. De tekst van de definitieve taakopdracht zal ik u dan zo spoedig mogelijk doen toekomen.

Voor het uitvoeren van de Wmo heb ik geld beschikbaar gesteld aan gemeenten. De beschikbaar gestelde middelen zijn ten eerste gebaseerd op de "vrijval" die op de rijksbegroting en in de premiesfeer ontstaat door de overheveling van taken van de AWBZ naar de Wmo. Ook hier is derhalve weer sprake van het "schoon aan de haak principe". Naast deze vrijval heeft het kabinet substantieel extra geld "generaal" beschikbaar gesteld, zonder dat sprake is van vrijval bij het Rijk.

Gemeenten zijn met deze structurele € 67 miljoen mijns inziens goed in staat om de Wmo zorgvuldig uit te voeren. Gegeven mijn systeemverantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de Wmo laat ik de uitvoeringskosten monitoren en komt deze monitoring aan de orde in het reguliere bestuurlijk overleg tussen het kabinet en de VNG. Ook hier zijn derhalve adequate procedurele waarborgen ingebouwd voor een voldoende budget. Ik maak over de precieze opdracht op dit moment afspraken met de VNG. In aanloop naar die

monitoring heeft de VNG, in goed overleg met mij, de gemeenten opgeroepen de kosten voor het maken van de uitvoering van de Wmo goed te registreren.

Motie Mosterd

In oktober 2006 heeft de Tweede Kamer de motie Mosterd c.s. aangenomen (Kamerstukken II, 2006-2007, 30131, nr. 118), naar aanleiding van signalen dat de uitgaven voor huishoudelijke verzorging in een aantal gemeenten in 2006 hoger liggen dan de uitgaven in 2005 (het ijkjaar voor de Wmo). De motie verzoekt om bij een stijging van meer dan 10%, de uitgaven boven deze 10% aan gemeenten te vergoeden.

Met de VNG was het ijkjaar 2005 afgesproken. Juist omdat de VNG het belangrijk vindt dat er budgettaire rust is: gemeenten moeten weten van welk budget zij uit kunnen gaan bij hun beleidsbepaling en – uitvoering. Omdat het kabinet zich verantwoordelijk acht voor een toereikend budget voor de Wmo, heeft het kabinet aangegeven de motie uit te voeren. De motie vraagt om een analyse van de ontwikkeling van de kosten, de achterliggende oorzaken en verzoekt om zonedig maatregelen te nemen en het budget 2007 te corrigeren. Een extern bureau heeft in opdracht van VWS de analyse uitgevoerd, waar de motie Mosterd c.s. om vraagt. Op basis van gegevens van het CAK over 2005 en 2006 blijkt dat in 2006 circa 70 gemeenten minimaal 10% meer kosten hebben dan in 2005. De motie vraagt om het aanpassen van de budgetten voor het meerdere, dus boven de 10%. Voor deze circa 70 gemeenten gaat het om een bruto bedrag van tussen de € 5 en € 10 mln. Ik zal bezien hoe ik dat verwerk.

Registratiefouten

Zoals aangegeven, is het ijkjaar 2005. In het najaar 2006 zijn er signalen over registratiefouten gekomen. Ook in de SP-rapportage 'Werk in uitvoering' wordt hieraan gerefereerd. Deze registratiefouten houden in dat er bij sommige gemeenten wel huishoudelijk verzorging was geleverd, maar dat deze onder een andere AWBZ-functie zijn geregistreerd. Deze gemeenten, waaronder gemeenten in de regio Eindhoven en Friesland, zouden dan ook te weinig geld uit de AWBZ hebben overgeheveld gekregen.

Ik heb deze gemeenten laten weten evidente fouten, zoals dit registratieprobleem, te herstellen als gemeenten kunnen aantonen wat het correcte niveau aan huishoudelijke verzorging in 2005 is geweest. Er is in het financiële arrangement tussen het Rijk en de VNG immers afgesproken dat de middelen voor de Wmo 'schoon aan de haak' overgaan. Daar waar sprake is van evidente fouten in het Wmo-budget, bijvoorbeeld als gevolg van een verkeerde registratie in 2005 bij de huishoudelijke zorg onder de AWBZ is het natuurlijk zo dat deze gecorrigeerd worden. Dit in lijn met mijn uitgangspunt dat gemeenten in staat moeten zijn de Wmo goed uit te kunnen voeren. Geconstateerde en geverifieerde fouten, zoals thans vastgesteld voor de regio Eindhoven, zullen in de meicirculaire 2007 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gecorrigeerd worden. Een dergelijke benadering hanteer ik ook bij de subsidieregelingen die per 1 januari onder het Wmo-regime vallen.

Eigen bijdrage

Voor het uitvoeren van de eigen bijdrage-regeling in de Wmo is het CAK-BZ aangewezen als uitvoeringsorgaan. Vanaf 1 januari 2007 was het CAK gereed om de nieuwe rol in de Wmo, naast de regeling in de AWBZ, uit te voeren. Door het CAK is in het derde kwartaal van 2006 aan alle gemeenten verzocht de benodigde gegevens over de specifiek gemeentelijke

toepassing van de eigen bijdrageregeling (binnen het wettelijke maximumkader) aan hen door te geven.

Via de CAK-website is het mogelijk voor burgers én gemeenten om, na invulling van gemeente, geïndiceerde ondersteuning en inkomensgegevens, een berekening te maken van de te verwachten eigen bijdrage voor een cliënt. Naast de eigen bijdrage regeling Wmo loopt, op basis van de overgangsregeling voor 2007, nog een belangrijk deel van de eigen bijdragen conform de regeling AWBZ.

Om in de eerste weken van januari adequaat een flinke hoeveelheid telefonische vragen van cliënten op te kunnen vangen, was de telefonische helpdesk van het CAK goed voorbereid en op volle sterkte beschikbaar. De hoeveelheid vragen bleek bescheiden van omvang en kon snel worden behandeld. De eerste eigen bijdragen zijn in maart voor het eerst gefactureerd. Dit kan leiden tot een verhoging van het aantal vragen.

Door het CAK wordt in overleg met de VNG en een aantal gemeenten intussen gewerkt aan de geplande aanpassing van de interne programmatuur voor de eigen bijdrage-regeling Wmo om te kunnen werken met een groter aantal producten en tarieven voor hulp bij het huishouden en voorzieningen/hulpmiddelen dan nu mogelijk is. Na een testfase in de komende maanden kan deze aanpassing dan medio dit jaar voor alle gemeenten opengesteld worden.

Aan het eind van de maand februari is nagegaan of door de instellingen in voldoende mate de gegevens over de geleverde productie van de voorgaande periode aan het CAK waren aangeleverd. Deze gegevens zijn voor het CAK nodig om de eigen bijdragen voor de cliënten te kunnen berekenen. Op grond van geconstateerde vertraging in de levering van deze productiegegevens, is een groot aantal instellingen door gemeenten en CAK gelijktijdig hierover gerappelleerd. Dit heeft een aanmerkelijke uitbreiding in de inzending van deze productiegegevens opgeleverd. In de tweede helft van maart zijn de betreffende beschikkingen, met een kleine vertraging, naar een eerste groep van honderdduizend cliënten verzonden.

7. Burger- en cliëntenparticipatie

Gemeenten moeten burgers en cliënten actief betrekken bij de vormgeving van het beleid. Actieve burger- en cliëntenparticipatie zorgt voor evenwichtig beleid, draagvlak, betrokkenheid en enthousiasme. Door middel van bezoeken aan 30 verschillende gemeenten en gespreksrondes met de cliëntenraden van deze gemeenten is een beeld gevormd over de wijze waarop gemeenten en cliëntenraden gezamenlijk vorm geven aan de burger- en cliëntenparticipatie in het kader van de Wmo.

Behalve artikelen in de huis-aan-huisbladen, website, flyers, brieven en posters, heeft de gemeente Heiloo ook een Wmo-quiz ingezet om de inwoners te informeren over de Wmo.

De gemeente Heiloo heeft daarnaast veel gedaan om inwoners en cliënten te betrekken bij de plannen voor de Wmo. Zo is een Wmo-platform ingesteld van cliëntenorganisaties en burgers. Ook heeft de gemeente een bijeenkomst georganiseerd waarbij de tweehonderd aanwezige inwoners hun mening konden geven. Hun reacties zijn verwerkt in de Wmo-verordening.

Alle gemeenten streven om, passend bij de lokale situatie, vorm te geven aan de cliëntenparticipatie in het kader van de Wmo. Een aantal gemeenten kiest ervoor om bestaande participatieplatforms uit te breiden. Een voorbeeld hiervan is de Wvg-klankbordgroep. Ongeveer tweederde van de gemeenten kiest ervoor een Wmo-adviesraad in het leven te roepen. Naast deze officiële participatiefora heeft een aantal gemeenten er voor gekozen om met individuele gebruikers van voorzieningen het gesprek aan te gaan of inspraakbijeenkomsten te organiseren. In de meeste gemeenten neemt de participatie de vormen aan van advisering, maar er zijn ook gemeenten waar de participatie verder gaat en er sprake is van coproductie van beleid.

Schiedam bereidt de komst van de Wmo voor met buurgemeenten Vlaardingen en Maassluis. Er is een regionale klankbordgroep ingesteld die zo breed mogelijk is gemaakt, met belangenvertegenwoordigers van verschillende cliënten. De klankbordgroepen in de regio hebben themabijeenkomsten georganiseerd om de inwoners te informeren over de Wmo. Ze maakten daarbij gebruik van de gelegenheid gebruik om bij de aanwezigen te polsen hoe zij over de Wmo denken. Maken ze zich zorgen? Hebben ze tips? Om de tongen los te maken speelde een toneelgroep een aantal levensechte zorgsituaties na. In de discussie over de gevolgen van de Wmo konden mensen hun situatie beschrijven door aan te haken bij een scene op het toneel.

Cliëntenraden geven aan soms moeite te hebben met het bepalen van de eigen rol. Het gaat hier dan om vraagstukken als hoe de eigen onafhankelijkheid te waarborgen. Tegelijkertijd merken cliëntenraden dat ambtenaren moeten wennen aan het verschil tussen cliëntenparticipatie (adviesing en coproductie van beleid) en traditionele inspraak. Maar hoe gemeenten ook vorm geven aan de cliëntenparticipatie, in meerderheid geven de cliëntenorganisaties aan tevreden te zijn over de manier waarop zij bij de Wmo betrokken worden. Ze voelen zich serieus genomen en gewaardeerd. Aan een belangrijke voorwaarde om de burger- en cliëntenparticipatie vorm te geven is daarmee voldaan: wederzijds vertrouwen en waardering.

Elke gemeente regelt de inspraak op haar eigen manier, op een manier die past bij de inwoners, bij het karakter van de plaats. De meeste gemeenten hebben een Wmo-raad of Wmo-panel. Zo ook Zwolle. Al in november 2005 is een Wmo-panel opgericht van betrokken burgers. Het panel bestaat uit 352 ouderen en mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking. Zwolle legt deze grote groep ervaringsdeskundigen elke drie maanden een vragenlijst voor. Bijvoorbeeld met vragen over hoe ze het Wmo-loket graag zien, welke kwaliteiten ze verwachten van iemand die hulp in de huishouding biedt en of er mantelzorg aanwezig is. Ook vraagt de gemeente hun mening over beleidsbeslissingen. Omdat niet iedereen lichamelijk of verstandelijk in staat is om de vragenlijsten in te vullen, organiseert Zwolle speciale groepsinterviews waarin mensen met een verstandelijke beperking hun mening kunnen geven.

Ondanks de positieve eerste ervaringen moet de kanttekening gemaakt worden dat de vertegenwoordiging in de cliëntenparticipatie in veel gemeenten nog niet Wmo-breed is. Vooral de doelgroepen waarmee gemeenten vanuit het verleden al ervaring hebben, ouderen en mensen met een lichamelijke beperking, zijn goed vertegenwoordigd. Op de terreinen van de Wmo die nieuw zijn voor gemeenten of waar in ieder geval burger- en cliëntenparticipatie nieuw is, staan veel gemeenten nog voor de taak een goede vertegenwoordiging te organiseren. Het gaat hier dan om bijvoorbeeld jeugd, de geestelijke gezondheidszorg en vrijwilligers en mantelzorgers. Het is belangrijk dat gemeenten actief zorg gaan dragen voor een brede vertegenwoordiging. Het komende jaar is immers het jaar waarin gemeenten het Wmo-beleidsplan vast gaan stellen. Daarnaast hebben kleinere gemeenten soms moeite om een Wmo-brede adviesraad samen te stellen. Daarvoor worden creatieve oplossingen gevonden. Daar waar kleine gemeenten in gezamenlijkheid het Wmo-beleid vormgeven wordt er bijvoorbeeld voor gekozen om één gezamenlijke Wmo-adviesraad in te stellen. De gemeenten Zeevang, Beemster, Graft- De Rijk en Schermer zijn hiervan een voorbeeld.

Haarlemmermeer heeft een Wmo-raad ingesteld met daarin allochtonen, ouderen, jongeren, daklozen, ggz-klanten, gehandicapten en mantelzorgers. In de verordening staat dat B&W de Wmo-raad móet raadplegen. Het college mag alleen met een goede motivatie afwijken van het advies van de Wmo-raad. "Dat betekent dat we echt een stevige plek hebben in de beleidsvorming".

Uit de quick-scan blijkt dat cliënten en burgers tevreden zijn over de mogelijkheden die zij hebben om te participeren in het beleidsproces. Cliëntenorganisaties bestaan veelal uit vrijwilligers. Het kost veel tijd en vraagt veel kennis om op een waardevolle manier te kunnen participeren. Er is een grote verscheidenheid waar te nemen in de wijze waarop gemeenten de ondersteuning van de Wmo-raden vormgeven. In gemeenten waar participatieplatforms worden ondersteund, loopt deze ondersteuning uiteen van een bescheiden eigen budget voor de Wmo-adviesraad tot professionele beleids- of secretariële ondersteuning en/of vacatiegelden. In sommige gemeenten is er geen enkele facilitering.

Ook verstandelijk gehandicapten moeten in staat zijn om zelfstandig mee te doen aan de samenleving. Maar hoe leg je een lastig onderwerp als zelfredzaamheid uit? In Waalwijk maakte een theatergezelschap een voorstelling over de Wmo voor Waalwijkenaren met een verstandelijke handicap. Ze vertaalden de afkorting als: Wij Mogen Ook!
De voorstelling in Waalwijk was een schot in de roos. Er is een eenvoudige verhaallijn over kamperen. De acteurs en publiek een rugzak met attributen. Elk voorwerp zegt iets over meedoen, wat ze allemaal zelf kunnen en hoe ze anderen hulp kunnen vragen. De show wordt gespeeld door drie beroepsacteurs en een aantal spelers met een beperking, soms ook uit het publiek.

Ondanks de tijdsdruk waaronder gemeenten in 2006 stonden om de Wmo in te voeren, heeft de burger- en cliëntenparticipatie op het terrein van de Wmo vorm gekregen. De wijze waarop verschilt per gemeente. Dit betekent niet dat het werk gedaan is. Een aantal doelgroepen in de Wmo is nog duidelijk ondervertegenwoordigd in de Wmo-adviesraden die worden opgericht. Dit moet in het komende jaar door gemeenten met kracht ter hand genomen worden. Ik volg de beide stimuleringsprogramma's rondom de versterking van de cliëntparticipatie uitgevoerd door het Platform GGZ en Zorgbelang Nederland goed. Resultaten uit deze programma's moeten breed verspreid worden.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Blad

22

Kenmerk

DMO/Wmo-2758292

8. Tot slot

Dit is de eerste voortgangsrapportage Wmo. Voor het zomerreces zal ik u een tweede voortgangsrapportage sturen. In deze voortgangsrapportage zal ik ook aandacht besteden aan de evaluatie van de Wmo (invulling artikel 22 en 24 van de Wmo), waarover ik momenteel het SCP in gesprek ben.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

mw. dr. J. Bussemaker

Bijlage 1 Activiteiten ter ondersteuning van gemeenten bij beleidsnota Wmo

Om gemeenten te ondersteunen bij de totstandkoming van de brede beleidsnota Wmo worden diverse activiteiten ontplooid.

4. Er is in samenwerking tussen het ministerie van VWS, de VNG en Movisie een aparte website ontwikkeld: www.beleidsplanwmo.nl. Deze website biedt praktische en op het type gemeente afgestemde informatie over de wijze waarop zij het vierjarig beleidsplan kunnen ontwikkelen. Het betreft informatie over het ontwikkelen van een toekomstvisie, het inventariseren van de behoeften van burgers evenals goede voorbeelden uit de praktijk.
5. De informatie uit de 26 pilotgemeenten, die inmiddels anderhalf jaar aan het experimenteren zijn met de prestatievelden in de Wmo, wordt via de diverse websites (www.invoeringwmo.nl), publicaties en nieuwsbrieven, evenals themabijeenkomsten met andere gemeenten uitgewisseld. Ook andere "good practices" evenals voorbeelden van gemeentelijke nota's worden via de website en andere media onder de aandacht van gemeenten gebracht.
6. In opdracht van het ministerie heeft de VNG een handreiking laten ontwikkelen voor gemeenten die het vierjarig beleidsplan voor de Wmo willen combineren met de preventienota die zij in het kader van de Wet Collectieve preventie Volksgezondheid (WCPV) moeten opstellen. In deze handreiking worden praktische tips gegeven over het combineren van beide beleidsplannen.
7. De 37 ambassadeurs die als "ogen en oren" functioneren voor het implementatiebureau Wmo in de diverse regio's in Nederland zullen het komende jaar op verzoek van gemeenten informatie bieden ter ondersteuning van de totstandkoming van het beleidsplan Wmo. Tevens zullen zij knelpunten op lokaal niveau signaleren op basis waarvan bezien wordt óf er vanuit het ministerie ondersteuning kan worden geboden.

Naast de meer praktische ondersteuning aan gemeenten wordt op landelijk niveau bezien op welke wijze de Wmo de komende periode verder ontwikkeld kan worden. Hierbij zal in het bijzonder de aandacht uitgaan naar de verbindingen met de wet Werk en Bijstand (WWB), de wet Sociale Werkvoorziening, de wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), het preventieve gezondheidsbeleid (WCPV), de wet Inburgering en het Kabinetsprogramma "Jeugd en Gezin" en "van probleemwijk naar prachtwijk" en het beleid gericht op wonen, zorg en welzijn en kleinschalige woonvoorzieningen.